

Bryssel 3.6.2024
COM(2024) 228 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

lampaan- ja vuohenliha-alan myyntinimityksistä ja ruhojen luokittelusta

Sisällys

1	Johdanto.....	2
2	Lähestymistapa ja välineet.....	2
3	Säätelykehysten analyysi.....	3
3.1	Ruhojen luokittelu.....	3
3.1.1	Aikaisemmat vaiheet.....	3
3.1.2	Nykytilanne.....	4
3.2	Myyntinimitykset.....	6
3.3	Markkinatiedot.....	7
4	Jäsenvaltioiden ja sidosryhmien näkemykset.....	7
4.1	Vastaajien arviot ruhojen luokittelusta.....	7
4.2	Vastaajien arviot myyntinimityksistä.....	8
4.3	Vastaajien muut huomautukset.....	8
5	Päätelmät.....	9

1 Johdanto

Asetuksen (EU) N:o 1308/2013¹ (yhteistä markkinajärjestelyä koskeva asetus) 225 artiklan d d alakohdan mukaan komission on toimitettava Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään 30. kesäkuuta 2024 kertomus lampaan- ja vuohenliha-alan myyntinimityksistä ja ruhojen luokittelusta.

Tämän kertomuksen tavoitteena on

- tarkastella lampaan- ja vuohenliha-alan ruhojen luokittelua ja myyntinimityksiä koskevia nykyisiä sääntöjä ja
- selvittää, olisiko asiaa koskeva uusi sääntely tarpeen.

2 Lähestymistapa ja välineet

Komissio laati helmikuussa 2023 kaksi kyselytutkimusta kerätäkseen asiantuntijoiden näkemyksiä ruhojen luokittelun toteutuksesta ja myyntinimitysten käytöstä lampaan- ja vuohenliha-alalla. Toinen kysely osoitettiin jäsenvaltioille maataloustuotteiden yhteistä markkinajärjestelyä käsittelevän asiantuntijaryhmän välityksellä ja toinen kysely eläintuotantoa käsittelevään kansalaisvuoropuheluun osallistuvan ryhmän sidosryhmäjäsensille.

Komissio ilmoitti jäsenvaltioille ja sidosryhmille ennen kuulemisen aloittamista sekä sen tarkoituksen että aikataulun ja muistutti niitä myöhemmin tarpeesta osallistua kyselyyn. Komissio sai tietoja 26 jäsenvaltiolta (kaikilta Ranskaa lukuun ottamatta) ja vain neljältä sidosryhmältä. Ne edustivat Espanjassa, Itävallassa ja Portugalissa toimivia järjestöjä.

Lisäksi tätä kertomusta tukevat

- kertomuksen aiheen kannalta merkityksellisen nykyisen ja aiemman lainsäädännön analyysi
- komission suorittamien selvitysten, arviointien ja tarkastusten havainnot
- käytettävissä olevat maataloustuotteita koskevat tilastotiedot
- ruhojen luokittelua käsittelevän asiantuntijaryhmän asiantuntijoiden ja eläintuotantoa käsittelevään kansalaisvuoropuheluun osallistuvan ryhmän sidosryhmäjäsenten näkemykset lammas- ja vuohialan markkinoista.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1308/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 922/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 671, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj>).

3 Sääntelykehityksen analyysi

3.1 Ruhojen luokittelu

3.1.1 Aikaisemmat vaiheet

Sekä yhteisön ruhojen luokitteluasteikon mukainen luokittelu että luokitteluasteikkoon perustuvat hintaselvitykset ovat olleet käyttöön otostaan lähtien eli vuodesta 1992² lähtien vapaaehtoisia lampaiden osalta. Tämä poikkeaa naudan- ja sianliha-aloista, joilla unionin ruhojen luokitteluasteikon käyttö on pakollista. Poikkeuksena voivat olla pienet teurastamot sen mukaan, miten säännökset on pantu täytäntöön jäsenvaltioissa.

Täydentävät yksityiskohtaiset säännöt, mukaan lukien täsmällisemmät kuvaukset ruhojen luokista ja rasvaisuusluokista, vahvistettiin vuonna 1993³. Yhteisön asteikko tuli voimaan 6. maaliskuuta 1993. Luokitteluun perustuvaa hintaselvitystä koskevien säännösten mukaan hinnat oli ilmoitettava ensimmäisen kerran viimeistään 8. huhtikuuta 1993. Vuoden 1995 alussa Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto julkaisi näiden säännösten perusteella Euroopan komission laatimat esitteet lampaanruhojen luokitteluasteikoista useimmilla unionin kielillä.

Alun perin yksi unionin ruhojen luokitteluasteikon pitkän aikavälin tavoitteista oli luoda perusta uudelle lampaanruhojen vakiolaadun määritelmälle, joka perustuisi unionin asteikkoon, jotta voitaisiin määrittää hinnat ja laskea palkkio. Tarkoituksena oli, että unionin luokitteluasteikkoa käytettäisiin laadunvalvontaan lampaanlihantuottajien ja lihanjalostajien välisissä kaupallisissa toimituksissa. Kevyempien karitsanruhojen osalta katsottiin, että niitä ei voida arvioida tasapuolisesti, jos käytetään lihakkuusluokkia. Lihakkuusluokkia käytettäessä kevyitä ruhoja rangaistaisiin järjestelmällisesti niiden luonnostaan heikommasta morfologiasta (pitkäraajaiset rodut) ja pienemmästä nahanalaisen rasvan ja sisäisen rasvan suhteesta sekä alhaisemmasta painosta. Tämän vuoksi kehitettiin erilainen järjestelmä alle 13 kg:n painoisten karitsanruhojen luokittelua varten.

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2137/92 9 artiklassa edellytettiin, että komissio laatii neuvostolle kertomuksen, jossa arvioidaan mahdollisuutta ottaa käyttöön pakollinen lampaanruhojen luokittelu. Komissio totesi vuonna 1997 julkaistussa kertomuksessaan⁴, että toimijat käyttivät ruhojen luokitteluasteikkoa hyvin vähän, ja katsoi, että lampaanruhojen luokittelua olisi sovellettava jäsenvaltioissa edelleen vapaaehtoisesti.

² Neuvoston asetus (ETY) N:o 2137/92, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1992, lampaanruhojen yhteisön luokitteluasteikosta ja tuoreiden ja jäädytettyjen lampaanruhojen yhteisön vakiolaadusta ja asetuksen (ETY) N:o 338/91 voimassaolon jatkamisesta (EYVL L 214, 30.7.1992, s. 1–5, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1992/2137/oj>).

³ Komission asetus (ETY) N:o 461/93, annettu 26 päivänä helmikuuta 1993, yhteisön lampaanruhojen luokitteluasteikkoa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (EYVL L 49, 27.2.1993, s. 70–74, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1993/461/oj>).

⁴ Komission kertomus lampaanruhojen yhteisön luokitteluasteikosta ja tuoreiden ja jäädytettyjen lampaanruhojen yhteisön vakiolaadusta ja asetuksen (ETY) N:o 338/91 voimassaolon jatkamisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2137/92 täytäntöönpanosta, KOM(97) 250 lopull.

Lampaan- ja vuohenliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 2529/2001⁵ käyttöön otetulla uudistuksella muutettiin vuotuisen uuhipalkkion laskentatapaa. Komissio antoi toisen kertomuksen⁶ neuvostolle vuonna 2002 ja analysoi jälleen mahdollista unionin asteikon pakollista soveltamista lampaisiin. Tässä toisessa kertomuksessa komissio suositteli edelleen asteikon vapaaehtoista käyttöä, koska ruhojen luokittelun toteuttaminen ei ollut juurikaan edistynyt monissa jäsenvaltioissa.

Asetuksen (ETY) N:o 2137/92 mukainen silloinen yhteisön valvontaryhmä, joka vastasi lampaanruhojen luokitteluasteikkoa koskevista tarkastuksista, teki tarkastuskäyntejä useaan jäsenvaltioon vuosina 1993–2000. Tarkoituksena oli aluksi yhdenmukaistaa kansallisten asiantuntijoiden soveltamia luokitteluvaatimuksia ja varmistaa sitten, että kyseisiä vaatimuksia noudatettiin käyntien kohteena olleissa teurastamoissa.

Ryhmä havaitsi, että useimmat sidosryhmät eivät olleet vakuuttuneita siitä, että luokitteluasteikkoa olisi sovellettava ja lampaanlihasta maksettava luokitteluasteikon perusteella. Unionin asteikkoa oli kehitetty merkittävästi vain Ranskassa, Suomessa ja Ruotsissa. Useimmat tuottajat myivät lampaat elopainoon perustuvalla hinnoittelulla suoraan teurastamoille. Jos luokittelua käytettiin, se suoritettiin lähinnä teurastamon tai asiakkaan vaatimusten täyttämiseksi.

Lisäksi ruhojen erilaisten tarjontamuotojen käyttö vähensi avoimuutta, jota asteikon oli tarkoitus edistää. Karitsoja myytiin samalla perushinnalla ruhon koostumuksesta tai luokasta riippumatta. Ruhopainon perusteella ilmoitettujen hintojen vertailu oli tuottajien näkökulmasta sekaannusta aiheuttavaa ja harhaanjohtavaa.

3.1.2 Nykytilanne

Lampaanruhojen luokittelua koskevat nykyiset säännökset vahvistetaan asetuksen (EU) N:o 1308/2013 (yhteistä markkinajärjestelyä koskeva asetus) liitteessä IV olevan C kohdan III kohdassa, komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2017/1182⁷ ja komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2017/1184⁸.

Lampaanruhojen vapaaehtoista luokittelua varten on kaksi eri järjestelmää:

- Toista järjestelmää sovelletaan vähintään 13 kg:n painoisiin lampaanruhoihin. Sitä kutsutaan yleensä ”SEUROP-asteikoksi”, ja siinä ruhot luokitellaan visuaalisesti lihakkuuden ja rasvaisuuden perusteella. Kuten nautaeläimillä, lihakkuusluokat (S, E,

⁵ Neuvoston asetus (EY) N:o 2529/2001, annettu 19 päivänä joulukuuta 2001, lampaan- ja vuohenliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL L 341, 22.12.2001, s. 3–14, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2001/2529/oj>).

⁶ Komission kertomus neuvostolle lampaanruhojen yhteisön luokitteluasteikkoa koskevan neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2137/92 soveltamisesta, KOM(2002) 295 lopullinen.

⁷ Komission delegoitu asetus (EU) 2017/1182, annettu 20 päivänä huhtikuuta 2017, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 täydentämisestä naudan-, sian- ja lampaanruhojen unionin luokitusasteikkojen sekä tiettyihin luokkiin kuuluvien ruhojen ja elävien eläinten markkinahintaselvitysten osalta (EUVL L 171, 4.7.2017, s. 74–99, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2017/1182/oj).

⁸ Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2017/1184, annettu 20 päivänä huhtikuuta 2017, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 soveltamissäännöistä naudan-, sian- ja lampaanruhojen unionin luokitusasteikkojen sekä tiettyihin luokkiin kuuluvien ruhojen ja elävien eläinten markkinahintaselvitysten osalta (EUVL L 171, 4.7.2017, s. 103–112, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2017/1184/oj).

U, R, O ja P) kuvaavat ruhon muotojen kehittyneisyyttä, erityisesti arvokkaimpien osien (takaneljännes, selkä, lapa) osalta, ja niistä käy ilmi lihasten ja rasvan yhteismäärä suhteessa luihin. Rasvaisuusluokka (1–5) kuvaa ruhon pinnassa näkyvän ulkoisen rasvan paksuutta.

- Toista järjestelmää sovelletaan alle 13 kg:n painoisiin karitsanruhoihin. Siinä kuvataan ruhon paino, lihan väri ja rasvaisuus. Järjestelmää kutsutaan yleensä ”A-asteikoksi”. Huomioon otetaan siis vain paino (kolme luokkaa: ruhopaino < 7,0 kg, ruhopaino 7,1–10 kg ja ruhopaino 10,1–13 kg), lihan väri ja rasvaisuusluokka.

Vuohenruhojen luokittelusta ei ole säännöksiä.

Pienemmän tuotantomäärän vuoksi lampaan- ja vuohenruhojen luokittelulla on yhä nykyään EU:ssa toissijainen rooli naudan- ja sianruhojen luokitteluun verrattuna. Ainoastaan Bulgaria, Ranska, Kroatia, Suomi ja Ruotsi vahvistivat ruhojen luokittelua käsittelevässä asiantuntijaryhmässä 11. lokakuuta 2023, että niiden alueella käytetään unionin asteikon mukaista lampaanruhojen luokittelua. Vuonna 2022 kyseisissä jäsenvaltioissa 277 teurastamo luokitteli 4 420 782 lampaanruhoa, joista 602 018 oli täysikasvuisten lampaiden (yli 12 kuukauden ikäisten lampaiden) ja 3 818 764 karitsojen (alle 12 kuukauden ikäisten lampaiden) ruhoja. Tämä oli kuitenkin vain alle 12 prosenttia kaikista koko EU:ssa teurastetuista lampaista. Luokittelu oli merkityksellisempää painavien karitsojen luokassa kuin kevyiden karitsojen luokassa, jossa luokiteltiin vain 111 130 ruhoa EU:ssa vuonna 2022 teurastetuista yhteensä yli 13,8 miljoonasta ruhosta. Tällä hetkellä EU:ssa ei ole hyväksytyjä automatisoituja luokittelumenetelmiä.

Unionin ruhojen luokitteluasteikolla ei ole useimmissa jäsenvaltioissa merkittävää asemaa myöskään karitsanlihan hintojen ilmoittamisen kannalta. Vuonna 2022 vain 103 lampaita teurastavaa ja unionin asteikkoa käyttävää teurastamo ilmoitti hinnat toimivaltaiselle viranomaiselle luokittelutulosten perusteella. Kroatiassa luokitteluasteikon mukaisesti ilmoitettujen hintojen osuus oli yhteensä 40,8 prosenttia maassa vuosittain teurastettavasta määrästä. Keskeisissä tuottajajäsenvaltioissa – Kreikassa, Espanjassa, Italiassa, Portugalissa ja Romaniassa – hintojen toteutamisessa käytetään merkittävässä määrin hintoja, jotka koskevat suoraan jalostajille karjamarkkinoilla tai huutokaupparmarkkinoilla elävinä myytyjä karitsoja. Sen sijaan myynti tuottajilta suoraan teurastamoihin on vallitsevaa Belgiassa, Irlannissa, Ranskassa, Latviassa, Slovakiassa, Suomessa ja Ruotsissa. Suurin osa viranomaisille ilmoitetuista karitsanlihan hinnoista lasketaan sellaisten karitsaerien perusteella, jotka hinnoitellaan eläintä kohden taikka elo- tai ruhopainon mukaan.

Unionin asteikon käytön laajentaminen kattamaan vuohenruhot ei vaikuta mahdolliselta. Vakiolaatua olisi vaikea vahvistaa EU:n lampaanruhojen asteikkojen perusteella, koska ikään, painoon ja rasvaisuuteen perustuvat määritelmät sekä tuotantotyyppi ovat hyvin erilaisia. Samanikäisten ja samaa sukupuolta olevien lampaiden ruhoihin verrattuna vuohenruhot ovat pienempiä ja niissä on vähemmän ulkoista rasvaa. Lihan saanto on yleensä pienempi. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että ruhon rasvapitoisuus on pienempi, koska lihotus tapahtuu paljon myöhemmin kasvuprosessin aikana. Lisäksi kosteushäviö ja valumahävikki voivat toisinaan olla melko suuria (jopa 8 prosenttia).

Lisäksi merkittävä seikka vuohenruhojen osalta on se, että joissakin maissa lähes kaikki ruhonosat käytetään ravinnoksi. Koska monessa tapauksessa päätä ei poisteta, olisi vaikea vahvistaa sellaista viitetarjontamuotoa, jota voitaisiin hyödyntää käytännössä.

3.2 Myyntinimitykset

Lampaasta ja vuohesta saataviin tuotteisiin ei sovelleta yhteistä markkinajärjestelyä koskevan asetuksen mukaisia kaupan pitämisen vaatimuksia.

Lampaiden osalta luokkien erottaminen toisistaan on kuitenkin hyvin vakiintunutta, kun taas vuohenlihaa ei jaotella eri luokkiin. Yhteistä markkinajärjestelyä koskevan asetuksen liitteessä I oleva XVIII osa kattaa lampaan- ja vuohenlihan sekä elävät lampaat ja vuohet. Siinä karitsat määritellään enintään vuoden ikäisiksi lampaiksi. Sitä vastoin liitteessä IV olevassa C kohdassa määritellään luokiteltujen lampaanruhojen luokat käyttämällä kirjainta A alle 12 kuukauden ikäisten lampaiden ruhoista ja kirjainta B muiden lampaiden ruhoista. Itse asiassa termi ”karitsa” mainitaan myös yhteistä markkinajärjestelyä koskevan asetuksen 19 artiklan 6 kohdan c alakohdassa säädetyn siirretyn säädösvallan yhteydessä kevyiden karitsojen luokittelun osalta, kun taas muuta täytäntöönpanovaltaa koskevassa asetuksen 21 artiklassa säädetään, että komissio hyväksyy täytäntöönpanosäädökset luvan antamiseksi jäsenvaltioille käyttää ruhopainoltaan alle 13 kg:n painoisten karitsojen luokittelussa kyseisessä artiklassa esitettyjä ominaisuuksia.

Lisäksi komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2017/1182 termi ”karitsa” esiintyy johdanto-osan 6 kappaleessa, 3 artiklan 2 kohdassa, 21 artiklassa ja liitteessä III. Kyseisen asetuksen 13 artiklan a alakohdan iv alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on ilmoitettava alle 12 kuukauden ikäisten lampaiden ruhojen markkinahinnat. Komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2017/1184 11 artiklan mukaan lampaiden ruhojen osalta on todettava markkinahinnat, jotka koskevat kahta painoluokkaa eli ”kevyitä karitsoja” (ruhopaino alle 13 kg) ja ”painavia karitsoja” (ruhopaino vähintään 13 kg). EU:lla ei ole muita säännöksiä, jotka koskisivat muiden lampaiden tai vohien ruhojen markkinahintojen toteamista.

Yhteistä markkinajärjestelyä koskevan asetuksen lisäksi termit ”karitsanliha” ja ”vohlanliha” esiintyvät selkeästi muista lampaan- ja vuohenlihaluokista erotettuina unionin vuoden 2022 yhdistetyssä nimikkeistössä⁹. Sitä koskevassa komission täytäntöönpanoasetuksessa karitsat määritellään enintään vuoden ikäisiksi eläimiksi 1, 2, 4, 15, 16, 41, 43 ja 51 ryhmää varten, kun taas termi ”vohla” mainitaan 41 ryhmän (vuodat ja nahat) 1 huomautuksen c alakohdassa, nimikkeessä 4106 ja alanimikkeessä 4113 10 00. Lisäksi termi ”vohla” mainitaan ”ensin tullutta palvelaan ensin” -periaatteella hallinnoitavia tariffikiintiöitä koskevassa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2020/1988¹⁰, jonka 31 artiklan 1 kohdassa vohla määritellään enintään vuoden ikäiseksi vuoheksi.

⁹ Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2021/1832, annettu 12 päivänä lokakuuta 2021, tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2658/87 liitteen I muuttamisesta.

(EUVL L 385, 29.10.2021, s. 1–1091, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/1832/oj).

¹⁰ Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2020/1988, annettu 11 päivänä marraskuuta 2020, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) N:o 1308/2013 ja (EU) N:o 510/2014 soveltamista koskevista säännöistä

Kotieläin- ja lihatilastoista annetun asetuksen (EY) N:o 1165/2008¹¹ liitteessä I olevassa 2 kohdassa, jossa esitetään lampaiden luokkien määritelmät, termillä ”karitsa” tarkoitetaan alle 12 kuukauden ikäistä uros- tai naaraspuolista lammasta.

3.3 Markkinatiedot

Lampaanlihan osalta komissio on vahvistanut säännöksiä karitsanruhojen hintojen ilmoittamista varten, sillä nuorena teurastettujen eläinten lihan kysyntä on edustavampaa markkinoiden avoimuuden kannalta.

Komission delegoidun asetuksen (EU) 2017/1182 25 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle kunakin vuonna edellisenä kalenterivuonna teurastettujen lampaiden kokonaismäärä kunkin painoluokan osalta.

Vuohenlihan osalta komissio kerää kahdesti vuodessa tietoja keskihinnosta kyselytutkimuksella, joka lähetetään eläintuotantoa käsittelevään kansalaisvuoropuheluun osallistuvan ryhmän asiantuntijoille.

Komissio järjesti lampaanlihaa käsittelevän foorumin, joka kokosi yhteen merkittävien tuottajajäsenvaltioiden edustajia sekä tuottajia, jalostajia ja kauppiaita ja jossa tarkasteltiin EU:n lampaanliha-alan nykyisiä ja tulevia haasteita. Foorumin jälkeen lokakuussa 2016 komissio esitti lampaita ja vuohia koskevan tulostaulun, jolla annetaan viikoittain tietoja EU:n ja sen ulkopuolisten maiden markkinahinnoista, tuotannosta ja kaupasta.

4 Jäsenvaltioiden ja sidosryhmien näkemykset

4.1 Vastaajien arviot ruhojen luokittelusta

Viisi jäsenvaltiota vahvisti, että niissä sovelletaan EU:n karitsanruhojen luokitteluasteikkoa. Niistä neljässä sen mukaisesti luokitellaan myös täysikasvuisia lampaita (eli yli 12 kuukauden ikäisiä lampaita). Asteikon käyttö on pakollista kaikille toimijoille vain kahdessa jäsenvaltiossa, kun taas kahdessa muussa jäsenvaltiossa lampaita luokitellaan vain pienessä määrässä teurastamoja vapaaehtoisesti. Jäsenvaltioista ainoastaan Kroatia vahvisti, että maassa sovelletaan vuohenruhojen pakollista luokittelua ja että sitä sovelletaan sekä nuorten että täysikasvuisten eläinten osalta.

Vaikka useimmat vastaajat myönsivät ruhojen luokittelun olevan hyödyllistä, koska se parantaa markkinoiden avoimuutta, lisää tuotteiden markkina-arvoa ja saa toimittajat vastaamaan paremmin markkinoiden vaatimuksiin, luokittelusta aiheutuvat lisäkustannukset mainittiin yhtenä suurimmista vaikeuksista, joka liittyy sen käyttöön velvoittamiseen. Vain neljä jäsenvaltiota tuki sitä, että otettaisiin lampaita koskeva pakollinen luokittelu käyttöön EU:n tasolla. Lisäksi suurin osa jäsenvaltioista vahvisti, etteivät kotimaiset toimijat ole pyytäneet muutosta siihen, että unionin asteikon käyttö on nykyisin vapaaehtoista. Vastaajat

sikäli kuin kyseessä on tuontitariffikiintiöiden hallinnointi ”ensin tullutta palveliaan ensin” -periaatteen mukaisesti (EUVL L 422, 14.12.2020, s. 4–136, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2020/1988/oj).

¹¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1165/2008, annettu 19 päivänä marraskuuta 2008, kotieläin- ja lihatilastoista sekä neuvoston direktiivien 93/23/ETY, 93/24/ETY ja 93/25/ETY kumoamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) (EUVL L 321, 1.12.2008, s. 1–13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2008/1165/oj>).

ilmoittivat pakollisen soveltamisen vakaviksi esteiksi kotimarkkinoidensa pirstoutuneisuuden ja/tai pienen koon.

Lisäksi vain neljä jäsenvaltiota toivoi, että käyttöön otettaisiin vuohenruhojen luokittelua koskevaa erityislainsäädäntöä. Monet vastaajat ilmoittivat myös, että vuohenruhojen luokittelu ei toisi lisäarvoa, koska tuotanto on vähäistä ja lihaa tuotetaan useimmissa tapauksissa maidon tuottamisen sivutuotteena. He totesivat, että millaiseen tahansa ruhojen luokitteluun velvoittamisesta saatu mahdollinen hyöty olisi epäsuhteessa täytäntöönpanosta aiheutuviin lisäkustannuksiin nähden.

Markkinatietojen osalta useimmat vastaajat vahvistivat, että ruhojen luokittelulla on vain vähän merkitystä lampaan-/vuohenlihaa ostettaessa. Vain neljä jäsenvaltiota ja yksi sidosryhmävastaaja ilmaisi olevansa kiinnostunut hintaselvitysten laajentamisesta kattamaan muita lampaanruhojen luokkia. Samoin vain kaksi jäsenvaltiota ja yksi sidosryhmävastaaja toivoi vuohenruhojen hintaselvitysten käyttöönottoa. Vastaukset vahvistivat, että useimmilla EU:n markkinoilla lammasta- ja vuohialan tuotteiden ostoissa hinta sovitaan joko kiinteän maksun perusteella taikka eläintä, elopainokiloa tai ruhopainokiloa kohden tai jopa eläimen koon perusteella.

Lisäksi vastaajat ilmoittivat, että Bulgariassa, Virossa, Kreikassa, Espanjassa, Unkarissa, Romaniassa ja Ruotsissa lampailla käytävällä kaupalla on suhteellista merkitystä. Vastaajat totesivat kuitenkin, että ruhojen luokitteluun perustuvat ostot eivät ole merkittäviä edes silloin, kun käydään jäsenvaltioiden välistä elävien eläinten kauppaa.

4.2 Vastaajien arviot myyntinimityksistä

Suurin osa vastaajista ei ollut kiinnostunut EU:n tasolla myyntinimityksiin sovellettavan uuden lainsäädännön käyttöönotosta, koska he halusivat välttää toimijoille ja viranomaisille mahdollisesti aiheutuvan taloudellisen ja hallinnollisen lisärasitteen. EU:n tasolla sovellettavan myyntinimityksiä koskevan erityislainsäädännön lisäämistä tuki lampaiden osalta vain viisi jäsenvaltiota ja vuohien osalta vain kaksi jäsenvaltiota.

Ainoastaan yksi jäsenvaltio ilmoitti kotimaisten sidosryhmiensä pyytäneen, että lampaiden myyntinimityksiä koskevaa erityislainsäädäntöä lisättäisiin EU:n tasolla. Myös yksi sidosryhmiä edustanut vastaaja tuki tätä kantaa. Kyselytutkimuksessa vain yksi jäsenvaltio painotti tarvetta määritellä useampia karitsojen luokkia ja yksi sidosryhmävastaaja piti vuohenlihan markkinatietoja riittämättöminä.

4.3 Vastaajien muut huomautukset

Vastaajien antamista vastauksista käy ilmi, että lampaan- ja vuohenlihaa pidetään kaupan ja leikataan yleensä ostajan vaatimuksia noudattaen ja että niitä jalostetaan tällöin vähemmän kuin muista eläinlajeista saatavaa lihaa. Osa vastaajista totesi, että heidän kotimaassaan pienet teurastamot ja tilateurastus ovat tärkeitä, kun toimitetaan lampaan- ja vuohenlihaa jalostusteollisuudelle. Vähittäiskaupassa liha myydään pääasiassa asiakkaan vaatimusten mukaisesti tai valmiiksi pakattuina erinä.

Lisäksi vastaajat ilmoittivat useiden erilaistettujen laatumerkkien käytöstä lampaanlihan osalta Belgiassa, Tanskassa, Virossa, Irlannissa, Kreikassa, Espanjassa, Kroatianssa, Italiassa,

Portugalissa, Sloveniassa ja Slovakiassa sekä vuohenlihan osalta Kreikassa, Espanjassa, Kroatiaassa, Portugalissa ja Sloveniassa. Niiden markkinaosuudet ovat kuitenkin yleensä melko pieniä verrattuna kansalliseen kokonaistuotantoon.

Yleensä useimmissa kyselylomakkeissa ei annettu arviota eri hyödykkeiden markkinaosuudesta.

5 Päätelmät

Sidosryhmien osallistumisaste kyselytutkimukseen oli hyvin alhainen. Tämä vastaa käsitystä siitä, että ruhojen luokittelua ja myyntinimityksiä koskevaa lisälainsäädäntöä ei pidetä alalla ensisijaisena. Jäsenvaltiot ja sidosryhmät eivät myöskään olleet juurikaan kiinnostuneita pakollisen lampaanruhojen luokittelun käyttöönotosta eivätkä vuohenruhojen luokittelujärjestelmän käyttöönotosta tai lampaan- ja vuohenlihatuotteita koskevasta uudesta lainsäädännöstä. Myöskään EU:n lammas- ja vuohialan nykytilanteesta ja tulevaisuudennäkymistä vuonna 2018 annetussa Euroopan parlamentin päätöslauselmassa¹² ei vaadittu sen paremmin ruhojen luokittelua kuin myyntinimityksiäkään koskevaa erityislainsäädäntöä.

Lampaanruhojen luokittelun olisi näin ollen pysyttävä edelleen vapaaehtoisena EU:n tasolla. Sitä voitaisiin käyttää, jos siitä on todellista lisäarvoa tuovaa hyötyä, joka riittäisi perusteeksi lisäkustannuksille ja -rasitteelle. Arviointi vahvisti, ettei ole pätevää syytä ottaa käyttöön pakollista lampaanruhojen luokittelua EU:n tasolla. Luokitteluasteikon käyttö ei ole yleistynyt merkittävästi EU:n keskeisten tuottajien keskuudessa. Luokittelun pakolliseksi tekemisestä aiheutuvat kustannukset ja hallinnollinen rasite eivät tämän vuoksi olisi perusteltuja. Teurastamoilta edellytettäisiin, että ne järjestävät ja suorittavat ruhojen luokittelun, että niillä on sitä varten koulutettua henkilöstöä ja että ne kirjaavat ja ilmoittavat luokittelun tuloksia sekä hintoja. Toimivaltaisen viranomaisen olisi suoritettava paikalla tehtäviä tarkastuksia EU:n sääntöjen mukaisesti, mihin tarvittaisiin lisäresursseja.

Ruhojen luokittelu voi olla lampaanlihan toimitusketjuissa keino, jolla parannetaan tehokkuutta, hintojen avoimuutta ja kaupan pitämistä. Vaikka pakollinen lampaanruhojen luokittelu saattaisi helpottaa tietojen toimittamista toimitusketjussa ja periaatteessa johtaa reilumpiin ja taloudellisesti tehokkaampiin kauppatoimiin, monet toimijat eivät kuitenkaan edelleenkään katso luokittelusta olevan merkittävää hyötyä ja useimmat lampailta kauppaa käyvät toimittajat eivät pidä ruhojen luokittelua tarpeellisena.

Ei ole tarvetta laajentaa unionin ruhojen luokitteluasteikon käyttöä kattamaan vuohia, koska vuohenlihan tuotanto on monissa jäsenvaltioissa hyvin vähäistä ja koska vuohen ruhoilla ja ruhonosilla on tiettyjä erityispiirteitä.

Myyntinimitysten osalta kyselylomakkeissa ei ilmoitettu järjestelmällisistä vaikeuksista tai ongelmista, jotka liittyisivät lampaan- ja vuohenlihan kaupan pitämistä koskevan nykyisen lainsäädännön täytäntöönpanoon. Kyselytutkimuksen mukaan useimmat toimijat ja toimivaltaiset viranomaiset suhtautuvat vastahakoisesti siihen, että asetettaisiin tätä asiaa koskevia uusia lakisäätteisiä velvoitteita. Pikemminkin vastaajat kannattivat

¹² Mietintö A8-0064/2018.

toissijaisuusperiaatteeseen ja hallinnollisen rasitteen vähentämiseen perustuvaa yksinkertaistettua lähestymistapaa. Lisäksi vaikka lampaan- ja vuohenlihalla on erilaisia kaupallisia luokituksia, jotka ovat riippuvaisia teurastettavan eläimen iästä, tuotantojärjestelmien ja kotoperäisten rotujen moninaisuuden vuoksi nämä alat ovat hyvin epäyhtenäisiä ja kuluttajien mieltymykset ovat sidoksissa kulttuuritaustaan. Näin ollen lihan laadun eri ulottuvuuksien välille voisi syntyä jännitteitä tai ristiriitoja, jos lainsäätäjät ottaisivat käyttöön erityisen myyntinimityksen.

Kaiken kaikkiaan päätelmänä on, että lampaan- ja vuohenliha-alan myyntinimityksiä tai ruhojen luokittelua koskevia uusia lainsäädäntöehdotuksia ei tarvita.